

Становище
от проф. Петко Ненков Салчев, дм

Член на научно жури по процедура за защита на дисертационен труд, съгласно Заповед №РД-24/13.01.2023 г. на директора на НЦОЗА на тема „Приложение и имплементация на методологията TDABC - остойносттаване, базирано на дейността и нейното времетраене в очни клиники в България при лечение на пациенти с макулна дегенерация“.

Обявеният конкурс е за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт“ по професионално направление 7.1. „Медицина“ по научната специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“, с кандидат **Адриана Мирославова Дачева**.

Становището е изготвено съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Националния център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА).

Адриана Дачева е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка със Заповед на Директора на НЦОЗА № РД-530, считано от 11.11.2021 г. по докторска програма: „Социална медицина и здравен мениджмънт“. Докторантът има необходимия брой точки, съгласно Приложение 1. Минимални национални изисквания към научната и преподавателската дейност.

Тя е автор и съавтор на научни публикации, монографии, книги, постери на научни конференции.

Актуалност на разработката

Дисертационният труд е посветен на актуална тема. Здравните системи работят при ограничени финансови ресурси, които често водят до неправилното им разпределение и неадекватна грижа. Измерването на ползи в системата на здравеопазването дава възможност за преминаване от модел на заплащане за конкретна дейност към система от грижи, основани на ползата.

Настоящият труд е посветен на приложението на методологията TDABC (Time-driven activity-based costing) при пациенти с макулна дегенерация, свързана с възрастта. Прилагането на тази методология има за цел да структурира измерването на

клиничните резултати и резултатите, свързани с качеството на живот на пациента, с цел подобряване на дейността чрез регулярна обработка и анализ на данните, както и проследяване на ефекта от конкретна терапия върху качеството на живот на пациентите.

Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е оформен съгласно изискванията на ЗРАСРБ. Текстът е ясен, добре структуриран и е налице адекватен баланс между отделните раздели.

Разработката е представена на 158 страници и включва всички необходими елементи: въведение, литературен обзор, методика на проучването, обсъждане на резултатите, изводи, препоръки. Библиографията включва 113 литературни източници, от които 9 на кирилица и 104 на латиница. Работата е онагледена с 25 таблици и 12 фигури. Приложени са международно сертифицирани въпросници и методики за оценка качеството на живот на пациентите.

Направеният анализ в литературния обзор показва добра информираност на дисертанта относно изследвания проблем, умения за работа с научна литература, както и за обсъждане на различни мнения и обобщения.

Целта и задачите на дисертацията, както и работната хипотеза, предметът и обектът на изследването са представени коректно. Задачите са 7 и произтичат от поставената цел.

Дисертантът е използвал социологическия метод чрез въпросници, индивидуални интервюта, групови интервюта с медицинския персонал, наблюдения на място в клиниката, електронни регистри с база данни. Приложен е статистически метод чрез използван модел, разработен от дисертанта в Microsoft Excel с цел устойчивостяването на дейността във всяка една от стъпките в процеса за предоставяне на медицинска грижа е

При оценката на времето е използван хронометражният метод, като е изчислена осреднена стойност за извършване на процедурата при всички пациенти.

Резултати, изводи и препоръки, приноси

В резултат на приложените методи са създадени: схеми, отразяващи последователността и времетраенето на процесите по процедурата преди и след оптимизацията, сравнителен анализ на времето за провеждане на процесите за интравитреално приложение, финансов модел, изчисляващ заплащането на участващия персонал и настоящ анализ и препоръки, засягащи управленските и технически

решения.

Дисертационният труд завършва с формулирането на *8 извода*, които са логично следствие от поставените цел, задачи и анализ на резултатите.

Дадени са *4 препоръки*, адресирани към очни клиници, които са основа за бъдещо приложение на TDABC методологията с фокус към пациента, здравните резултати, човешките и финансови ресурси при активно участие на висшия мениджмънт по време на целия процес.

Приносите от дисертационния труд имат както научно-теоретичен, така и научно-приложен характер и отразяват получените резултати.

За пръв път в България е проведена външна оценка, анализ на разходите, анализ на процесите, структурата на управленския екип и техническите решения в офталмологията при пациенти с макулна дегенерация чрез въвеждане концепцията за здравеопазване, основано на ползите, и в частност – приложение на методологията TDABC.

Лично участие на автора

Авторът е участвал лично във всички етапи на проучването - планиране, изработване на дизайна, ръководство, координация и контрол при събирането на информацията, при анализа и обработката ѝ. Дисертационният труд показва, че Адриана Дачева има задълбочени знания, професионални и лични качества за самостоятелно извършване на научно-изследователска дейност. Трудът е написан на стилистично добър език, дава пълна представа за извършената работа.

Научни публикации във връзка с дисертацията

Докторантът има *8 публикувани статии*, от които *2* в български и *6* в международни списания и *7 участия в международни научни форуми*, свързани с дисертацията.

Автореферат

Авторефератът напълно отразява постигнатото от докторанта, синтезира съдържанието на дисертационната разработка и е изцяло съобразен с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Оценявам положително дисертационния труд. Представената разработка е задълбочено изследване на актуален в световен мащаб проблем, за чието решение е предложена имплементация на една иновативна и нова за България методика - TDABC (*стойностяване, базирано на дейността и нейното времетраене*), разработена от Harvard Business School. Съдържа всички необходими елементи. Проучването има научна и практическа насоченост, а темата безспорно е актуална и дисертабилна.

Дисертационният труд напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в България, Правилника за приложение на закона за развитие на академичния състав в България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по научната специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт”.

Изложените по-горе съображения ми дават основание убедено да предложа на членовете на уважаемото научно жури да гласуват положително за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” на Адриана Мирославова Дачева.

09.02.2023 г.

Изготвил:

Проф. д-р Петко Салчев, дм